

Zdeněk Barták

Text: LUKÁŠ PAULŮ

Foto: JAKUB LUDVÍK, archiv ZDENĚKA BARTÁKA

Hudební skladatel a producent. Narodil se v Praze roku 1954.

Na Lidové škole umění studoval obor hry na klavír, poté následovalo studium na Státní konzervatoři v Praze – hlavní obor skladba a zároveň hra na klavír a tubu. Veřejně začal vystupovat s orchestrem svého otce, Orchestrem Zdeňka Bartáka.

ZDENĚK BARTÁK

OSA zastupován
od roku 1972,
členem od roku 1992

V roce 1989 se rozhodl koncertní činnost ukončit a plně se začal věnovat filmové tvorbě, se kterou začal již v roce 1978. Stává se dvorním skladatelem známého a úspěšného filmového režiséra Jaroslava Soukupa, kterému napsal hudbu k jeho sedmnácti celovečerním filmům. Zdeněk Barták složil hudbu celkem k pětadvaceti celovečerním filmům, dvanácti televizním seriálům, TV večerníčkům, k řadě televizních inscenací, a celou řadu hudebních doprovodů pro reklamy. V roce 1999 a 2002 dostal za muzikály „The Tempest“ a „Romeo a Julie“ provozované v Jižní Koreji cenu za „nejlepší hudbu roku asijského kontinentu“. Jeho skladbu „E mi manchi tu“ si na své album vybral Andrea Bocelli.

Jedno srpnové úterní odpoledne jsem strávil u Zdeňka Bartáka. Načasováno bylo vše dokonale. Podle mapy, kterou jsem si nahrál do hlavy, jsem několikrát zatočil doprava, doleva, až jsem se objevil v zapadlé uličce Malé Strany. Přibližně sto metrů před cílem naplánované trasy se ke mně, evidentně zažitým manévrem bravurně zvládnuté šikany, zleva připojil Zdeněk Barták. Do cíle jsme tak dorazili společně.

// Za celou dobu tvé hudební kariéry si na OSA nahlásil stovky skladeb. Odhadneš kolik?

ZB: Myslím si, že nejsem žádný grafoman, ale jsem celkem hodně pracovitý a hlavně dlouholetý člen OSA... s hrůzou jsem zjistil, že příští rok to bude už 40 let; odhaduji to tak mezi 800 až 1000 skladbami. Přesnou evidenci si nevedu, ale vím, že asi 200 ohlášek ještě dlužím.

// Tisíc pět set. To je úctyhodné číslo. Vypisuješ papírové ohlášky nebo používáš systém Infos?

ZB: Jsem registrovaný i v Infos, ale přiznám se, že zatím ohlášky vyplňuji ručně. Moje ruka je totiž daleko rychlejší. A hlavně si myslím, že je to určitá úcta k nově vytvořenému dílu. Ohláška je prostě určitý artefakt – umělecké dílo napsané osobně rukou autora, které v archivu OSA zůstává natrvalo. Snažím se jí také vypsát co nejpodrobněji a ne pouze 8 taktů s C durem a G durem, ale tak, aby se z toho ta skladba trochu pochopila.

// Kdy jsi složil a ohlásil tu první, a která to byla? Vzpomeneš si?

ZB: To bude roztřílné. První písnička, kterou jsem složil kdysi v sedmé třídě se svojí platonickou láskou, se jmenovala Mraky jdou. „Mraky jdou, duší mou, v mém srdci táhne.“ Pamatuju >

Zdeněk Barták s cenami z Jižní Koreje.

// A k šlágru Non stop... bez něho se opravdu neobejde žádný večírek, diskotéka či televizní Silvestr. To mě samozřejmě těší.

si to dodneška. Ta se nikdy neuveřejnila, takových písniček pak vznikla celá řada.

Tehdy, aby byl autor přijat do OSA, musel mít vydáno pět skladeb na hudebních nosičích a musel uspět u tvrdých přijímacích zkoušek z hudební teorie i celkového kulturně-hudebního přehledu. Moje první dvě skladby v profesionální kariéře nahrál orchestr Karla Vlacha. První se jmenovala „Hej, zahradníku“, kterou zpíval Viktor Sodoma a druhá „Tvá ústa medová“, kterou nazpíval Milan Chladil. Řekl bych, že právě píseň Hej, zahradníku byla tou mojí první ohláškou do OSA.

// Za svou skladatelskou činnost si mimo jiné obdržel Zlatou a Platinovou desku od Supraphonu. Důležité je ovšem zmínit, že od té doby se potřebný počet prodaných nosičů oproti dnešku značně snížil. Vyžádala si to doba, co ty si o tom myslíš?

ZB: Je to určitý všeobecný posun. Když jsme natáčeli filmy Vítr v kapse, Láska z pasáže nebo Diskopříběh, tak jsme vítali miliónového návštěvníka. Nedávno jsem se dočetl, že krásný film Lidice vidělo 4482 lidí. Ty hodnoty se mění. Je to dáno také tím, že je daleko snazší přístup k různým médiím, máme boom zahraničních desek, nelegální kopírování a tak dále...

Platinová byla tehdy za milion a zlatá za pět set tisíc prodaných desek. To byla velká pocta

a nebylo to běžné. Tehdy se běžně prodávalo padesát nebo sto tisíc. Dvě stě tisíc prodaných desek – to už byl velký šlágr. A zlatá či platinová deska byl opravdu mimořádný počin. Mnoha autorům se to nepoštěstilo.

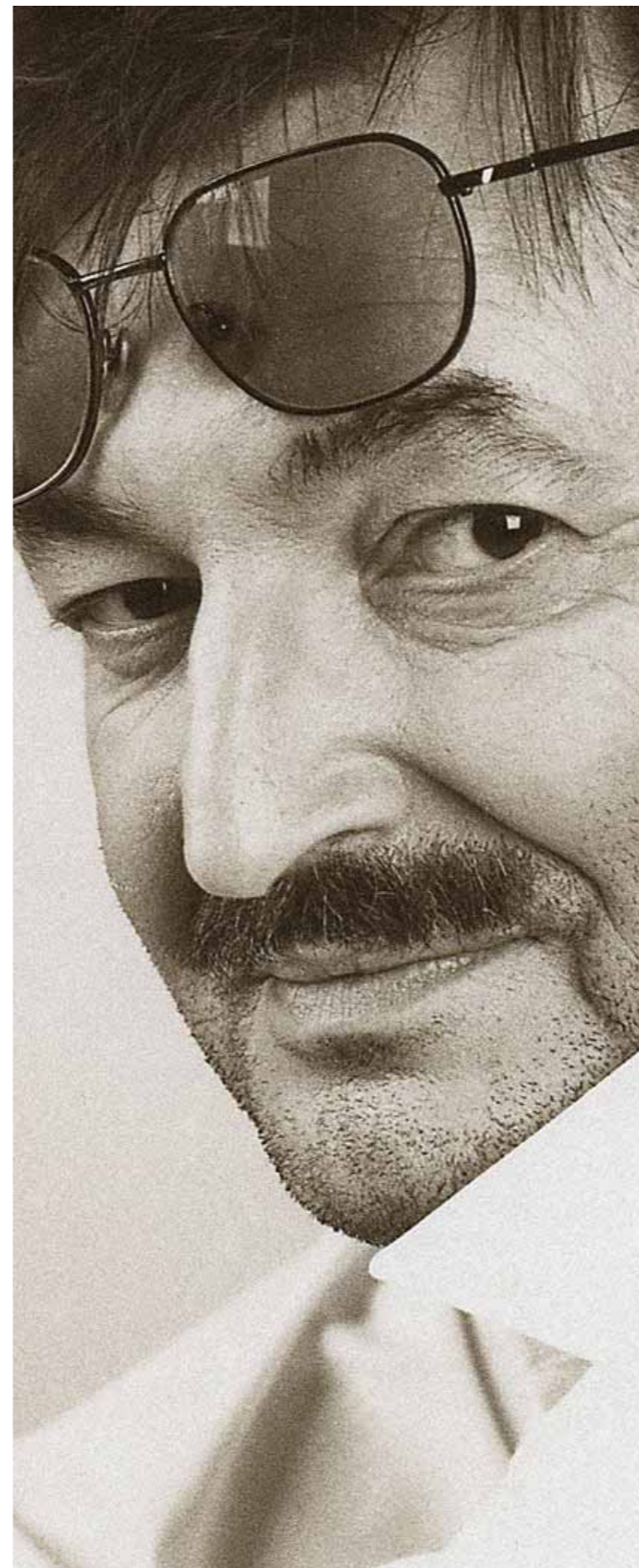
// Měl by skladatel nebo autor textu možnost uživit se dnes bez existence ochranných organizací?

ZB: Myslím, že málo autorů se užíví pouze psaním. Mně se to podařilo a živím se pouze psaním už od 17 let. Nedělám nic jiného, než to, co mě baví – píši hudbu. Samozřejmě k tomu přibýly organizačně – provozní záležitosti. Třeba si ty věci sám natáčím, produkuju, vydávám a tak dále. Bez ochranných organizací by to ale určitě nešlo. Mechanismus, který je vypracovaný, se stále zdokonaluje. Není to jednoduchá práce, navíc to naráží v naší republice na všeobecnou představu, která je založena na tom, že se nic ochraňovat nemusí a každý si může hrát či stáhnout zadarmo to, co chce. Právo ani účta k práci jiných neexistuje. Je to dáno všeobecnou dehonestací společnosti. Prostě každému je to jedno a jde mu jen o jeho prospěch. Nepěstuje se kult autorů. Vždycky je to písnička interpreta XY, ale o autorech nikdo neřekne ani slovo. Řekl bych, že nikomu kromě Karla Svobody se u nás nepodařilo vytvořit image autora.

// Souhlasím, například spousta lidí přisuzuje autorství některých tvých skladeb Michalu Davidovi. Například šlágr Non-stop.

ZB: Je to tak. Když jsme spolu začínali, napsal jsem mu jeho první velký šlágr Nenapovídej, se kterým zvítězil v soutěži Intertalent, a to odstartovalo jeho hvězdnou kariéru. My jsme tehdy pracovali jako parta a každá dobrá písnička, text nebo melodie vznikala kvůli tomu, abychom se s ní dostali na vrchol. Pak to končilo u toho milionu prodaných desek. Něco jsem napsal já, něco Michal. A zase jsme u toho, všichni lidé si myslí, že všechno co zpívá, si sám i napsal. Ale my jsme si tohle už dávno vysvětlili. Michal si myslím váží mé práce, stejně jako já jeho a dodnes spolu spolupracujeme.

A k šlágru Non stop... bez něho se opravdu neobejde žádný večírek, diskotéka či televizní Silvestr. To mě samozřejmě těší. Panují stále předsudky, že to byly „písničky nějaké éry“, ale prostě jsou buď písničky dobré, nebo špatné. Dobré přežijou a špatné se vyřadí samy. Když se chtějí dneska nějakých písniček zbavit třeba v rádiu, tak ty písničky či interprety musí, jak to udělali na Radiožurnálu, zakázat a je to. Ale pak

jsou prostě některé hity, které hrát musí, protože je lidi chtějí slyšet. A já měl to štěstí, že jsem jich celou řádku napsal.

// Podepsal jsi na své dílo nakladatelskou smlouvu?

ZB: Generelně ne. U některých skladeb mě zastupuje například A-Tempo Verlag, které bylo oceněno letos na Výročních cenách OSA. Ty svoje největší hity, kterých je třeba dvacet, si spravuju sám.

// V čem spatřuješ hlavní výhodu spolupráce s nakladatelem?

ZB: To je případ od případu.

// Vnímáš internet někdy jako něco, co tě okrádá nebo tě to nenapadlo?

ZB: Je to těžké, funguje to stejně na celém světě. Jako autor nemůžu souhlasit s tím, aby si každý mohl stáhnout cokoliv. Je ale otázka, zdali to jde ochránit.

Například dnešní DJ-ové. Hrají písničky, vybírají za to peníze, ale na OSA nic nenahlásí a o celé řadě pořadatelů koncertů bych mohl vyprávět, prostě říkají – my se spolu, pane interprete, nějak domluvíme a OSA, tedy autoři, ti nedostanou nic. To mi vadí a musí se to zásadně změnit. Co by bez autorů a jejich písni interpreti zpívali?

// Je expanze do zahraničí pro českého autora nutná nebo to považuješ za jakýsi bonus?

ZB: Určitě by to měl být cíl všech autorů, etablovat se v zahraničí. Ze všeobecné praxe ale víme, že to není tak jednoduché. Mnohdy rozhodují náhody a štěstí. I já jsem se takto dostal s muzikálem do Koreje. První tam byl Dracula Karla Svobody a Zdeňka Borovce (podzim 1998).

Když jsem tam v roce 1999 dělal velký konkurz na můj muzikál, bylo to velmi zábavné, protože z těch asi 280 adeptů mi tak 200 zpívalo něco z Draculy. Někteří se mi to snažili zpívat i česky.

// Jak ses dostal ke spolupráci s jihokorejskou společností Seoul Performing Art Company (SPAC)?

ZB: To mělo poměrně komický průběh. Jarda Vokřál, známý scenárista a spisovatel a můj dobrý kamarád, randil s jednou Korejkou, která studovala mimo jiné v Praze. Oba ke mně jednou přišli, povídali jsme a mezitím jsem jí pustil nějaké moje nové písničky a filmové melodie. Po pěti letech mě v pět hodin ráno volal Jarda: „Volala Sun-hi, máš se sbalit a jet do Koreje.“

// Mnohdy rozhodují náhody a štěstí. I já jsem se takto dostal s muzikálem do Koreje.

// Přiletěl jsem, na letišti jsem jim dal demo snímky a noty, ráno jsem přišel a všichni to uměli. Já ani nevím, kdy se to naučili.

> Stala se ředitelkou SPAC. K miléniu v roce 2000 chce udělat Shakespearovu Bouři a chce ji od tebe.“ To bylo někdy v dubnu 1999, já ale právě dodělával s panem režisérem Hynkem Bočanem Hotel Herbich a nemohl jsem tedy odjet na půl roku do Soulu. Navíc ke své práci potřebuju svoje prostředí, klid a rituály. V červnu jsem tam nakonec odjel a v listopadu byla premiéra. Z dvanácti ocenění, které tam vypisují jako jejich Oscary, jsme získali osm nebo devět včetně muzikálu roku a Oscaru za mojí hudbu. Na základě tohoto úspěchu jsem dostal zakázku na hudbu k Opening ceremoniale Mistrovství světa ve fotbale 2002 a na nový muzikál Romeo a Julie.

// Šlo o konkurz nebo chtěli přímo tebe?

ZB: Ne, to bylo přímo na mě. Bouře měla velký úspěch – byla oceněna jako nejlepší hudba asijského kontinentu. Za tři roky poté jsem udělal Romeo a Julii, která byla také oceněna. S různými časovými modifikacemi se tam hraje stále. U nás je tento muzikál možné v létě už čtvrtou sezonu vidět, a to v překladu Jiřího Joska s texty Eduarda Krečmara, na nádvoří Státního zámku Hluboká nad Vltavou, kde ho s velkým úspěchem hraje v produkci Zdeňka Pikla – Divadlo Hluboká.

// Jak se ti v Koreji spolupracovalo? Přeci jen jde o zcela jinou mentalitu. Zvykl sis rychle?

ZB: Samozřejmě, že napoprvé se musí člověk do té atmosféry dostat a není to vůbec jednoduché. Je to jiný princip práce, jiný systém myšlení. Párkrát jsem se musel rozčítit, ale jinak se mi s nimi dělá velmi dobře. Jsou hrozně slušní, hodní a pracovití. Finální dodávky vznikají

jako vždycky v časové tísní. Přiletěl jsem, na letišti jsem jim dal demo snímky a noty, ráno jsem přišel a všichni to uměli. Já ani nevím, kdy se to naučili. Ta soutěživost a nadšenost pro práci..., taky je to daný tím, že jich je strašně moc. Jedna holka to neuměla druhý den zpaměti, režisér ji vyhodil a další čtyři čekaly na svou šanci. No a uměly to.

// Na konci 80. let ses rozhodl svou skladatelskou pozornost přesunout více k filmové tvorbě. Co tě k tomu vedlo?

ZB: I to má svůj vývoj, nejdřív jsem začal psát písničky, připadalo mi to v tom věku jako nejjednodušší.

Potom jsem začal v Klicperově divadle v Hradci Králové realizovat svoje náročnější představy, a sice svůj první muzikál Aprílová holka. Pak jsem udělal desítky scénických hudeb k představením v Praze, Chebu, Ostravě, Hradci atd... Ale mým snem a cílem, bylo vždycky skládat hudbu pro film. Ve filmu máš třeba 30 minut, kdy můžeš pracovat s motivy. Držel jsem se hesla a šel cestou starých dobrých filmů, kde v každém byl šlágr. Už tehdy věděli, že z toho filmu musej jít lidi domů a pískat si to, nebo to prostě znát. Prostě dobrá a snadno zapamatovatelná hlavní melodie je základ. V tom musí být každý dobrý autor silný, stejně jako u hitu.

První film Jardy Soukupa Drsná planina byl pikantní v tom, že jsme v něm všichni debutovali.

Jarda na mě dostal kontakt od producenta z Barrandova a moje hudba se mu zalíbila. Pak jsme spolu spolupracovali na všech jeho filmech – Drsná planina, Romaneto, Pěsti ve tmě, Dostih, Záchvěv strachu, Byl jednou jeden polda 1, 2, 3, Diskopříběh 1, 2, Kamarád do deště 1, 2, Slavné souboje atd.

A tak jsem přestal hrát s kapelama koncertní šňůry a začal se plně věnovat filmu. Mým dalším osudovým režisérem se stal Hynek Bočan, kterého moje filmová hudba oslovila a od té doby jsem s ním spolupracoval na seriálech Zdivočelá země I.-IV. série, tedy celkem 45 dílů, Hotel Herbich či Nemocnice na kraji města po dvaceti letech.

// Jak vnímáš současnou hudební tvorbu pro film, jak českou tak zahraniční? Který skladatel tě napadne jako první?

ZB: Žádný jinej není, než ten, kterého jsem nedávno viděl v Praze. Pan Morricone. Paradoxní je, že on tu filmovou tvorbu bere až na druhou kolej. Byl to vždycky můj vzor, stejně jako u nás Karel Svoboda, kterého jsem od malička obdi-

Zdeněk Barták a Andrea Bocelli

// Celkem tam bylo 786 písní a oni vybrali posledních šest, kde byly i ty obě moje. Podle regulí ale nemohly soutěžit dvě skladby od jednoho autora.

> voval a vážím si ho dodnes. Časem jsme se stali velmi dobrými kamarády i konkurenty. Bohužel jsme už neměli čas si spoustu věcí vysvětlit.

// Máš vytipovaného českého interpreta, pro kterého bys rád napsal píseň a zatím se tak nestalo? Sleduješ současnou českou hudební scénu?

ZB: Sleduju, sleduju, ale je to těžký v jedny věci. Jedním z interpretů, pro kterého stabilně dělám, je třeba Jakub Smolík, např. písnička Jen blázen žárí, ale to dělám z kamarádství. Jinak neznám skoro skladatele, který by se věnoval pouze písničkové tvorbě, a to z logických důvodů. Umřel by hladem. Otázka je, kdo to vydá, kdo si to koupí, kdo to zahraje a co za to dostane...

Jiná věc jsou kapely, který si písničku složí a sami interpretují, Kryštof, Nightwork atd.

Samostatný interpreti, jako třeba Chodúr..., je dobře, ale to prostě nestačí! Nikdo o něj neškrtně a on je vlastně, když chce zpívat, chudák. Musí si sehnat prachy na všechno. Autoři to sice možná zadarmo napíší, pak to musí ale někdo zaranžovat, natočit, vydat a taky koupit. Kolik může prodat desek a kolik za to dostanou autoři? Pokud se nezmění tento systém, tak si to budu radši psát do šuplíku.

// Málokdo u nás ví, že si tvoji skladbu na své CD vybral Andrea Bocelli.

ZB: To byla taky náhoda, která tady u nás taky nikoho nezajímá. V tomhle pokoji, kde spolu děláme tento rozhovor, se zrodily vlastně

všechny ty náhody. Jednou zazvonil telefon z Itálie, že jsem se dostal do finále soutěže o novou píseň pro Andrea Bocelliho, kam jsem anonymně poslal dva snímky. Celkem tam bylo 786 písní a oni vybrali posledních šest, kde byly i ty obě moje. Podle regulí ale nemohly soutěžit dvě skladby od jednoho autora. Nakonec porota vybrala píseň „E mi manchi tu“, která zvítězila, a já jsem ji s ním natočil. Byla to ohromná zkušenost a radost s takovou hvězdou osobně spolupracovat.

// Na čem právě pracuješ, nebo na čem pracovat začneš?

ZB: Po velkém úspěchu mého muzikálu Baron Prášil na libreto a texty písní Petra Markova v režii Filipa Renče v Divadle Hybernia jsem právě dokončil hudbu ke svému novému, už pátému muzikálu pro Koreu. Jde o jejich dramatický příběh z války ve 13. – 15. stol. Je to příběh dvou nepřátelených států, a jak to tak bývá – o velké nešťastné lásce. Oni jsou na historická témata dost zaměřeni, proto jim koresponduje tematicky třeba Shakespeare. Moji nejbližší spolupracovníci na všech projektech, tedy můj syn Daniel Barták a Ivan Zelenka, natáčejí a aranžují naplno, protože hlavní zkoušky se kvapem blíží. Premiéra bude 14. 10. 2011 v Soulu.

Zároveň mícháme poslední, čtvrtou sérii Zdivočelé země. No a pak, snad chvíle volna. Vlastně ne, vždyť musím dopsat ty chybějící ohlášky do OSA.

Pracovní tým muzikálu Baron Prášil, (zleva) Filip Renč, Daniel Hůlka, Zdeněk Barták.

